

функціонуючою частиною, об'єктом і суб'єктом відносин цього середовища, перетворення нового середовища найближчого оточення в засіб життєдіяльності. Критерії адаптації виявляють ступінь активності в колективі, різнобічність її діяльності, значення для суспільства чи колективу, що адаптується [2, с.283]. При цьому виділяють як основні такі види адаптації як професійну та соціально-психологічну адаптацію [2, с. 118-122]. С. Самігін розрізняє три форми адаптації студентів-першокурсників до умов ВНЗ: 1) формальну адаптацію; 2) суспільну адаптацію; 3) дидактичну адаптацію [2, с. 285-287].

Дослідники дійшли висновку, що насамперед в абітурієнтів після періоду психічного стану радості, успіху, віри в майбутнє, планування перспектив студентського життя, очікування початку навчального року настає цілком реальний і досить складний для більшості першокурсників період адаптації. Багато першокурсників на перших курсах навчання відчувають великі труднощі, пов'язані з відсутністю навичок самостійної роботи, роботи з підручником та першоджерелами, аналізом інформації великого об'єму, чіткого висловлювання своїх думок [3, с.314-315]. Також науковці розглядають створення інформаційного освітнього середовища як умову формування навичок адаптації студентів економічних ВНЗ. Проведено дослідження міри впливу ІКТ і Web-технологій на адаптацію першокурсників до умов навчання в економічному ВНЗ [4].

Для того щоб виявити особливості соціальної адаптації студентів-першокурсників, нами було проведене опитування серед 38 студентів першого курсу Вінницького навчально-наукового інституту економіки ТНЕУ. Найменше труднощів в опитаних викликала суспільна адаптація, пов'язана із процесами внутрішньої та зовнішньої інтеграції з групою та студентським оточенням (63% опитаних студентів повністю пристосувалися до своєї групи,

53% налагодили стосунки з усіма одногрупниками, 74% опитаних вважають, що атмосфера у групі доброзичлива). Так само легко адаптувалися наші студенти до нового оточення, до структури ВНЗ, до вимог і своїх зобов'язань (формальна адаптація). Відповідно 63% респондентів відчувають допомогу куратора, 89% відчувають себе цілком комфортно у ВНЗ і не шкодують, що стали студентом нашого закладу, 84% вважає студентське життя набагато цікавішим, ніж шкільне.

Труднощі зумовила так звана дидактична адаптація першокурсників, обумовлена відсутністю навичок самостійної роботи, роботи з підручниками та інформаційними джерелами, аналізом інформації великого об'єму, чіткого висловлювання власних думок тощо. На запитання "Що у вас викликало найбільші труднощі в навчанні?" 32% студентів відповіли, що їм було важко знайти навчальну літературу, 26% опитаних важко було пристосуватись до нових дисциплін, а 7% першокурсників було важко виконувати домашні завдання.

В результаті дослідження процесу адаптації студентів-першокурсників у ВННІЕ ТНЕУ ми виявили, що не викликала проблем соціально-психологічна адаптація, яка зумовлена пристосуванням особистості до групи та групових взаємовідносин. Труднощі зумовила професійна адаптація студентів, пов'язана із пристосуванням до характеру, змісту й умов організації процесу навчання, формування навичок самостійності в навчальній і науковій роботі, з використанням ІКТ і Web-технологій. Більшості студентів подобається навчатися у ВНЗ, але в них виникають деякі проблеми з навчанням. Тому, на нашу думку, потрібно формувати у студентів такі основні риси характеру, як цілеспрямованість, впевненість та рішучість, що дасть змогу студентам краще долати труднощі у навчанні, спілкуванні, пошуку нових знайомств, а в подальшому і в професійній діяльності.

Література

1. Буланова-Топоркова М. В. Педагогика и психология высшей школы: учеб. пособ. для вузов / М. В. Буланова-Топоркова; отв. ред. С. И. Самыгин. – Ростов-на-Дону : Феникс, 2002. – 544 с.
2. Педагогика и психология высшей школы: учеб. пособ. для вузов / отв. ред. С. И. Самыгин. – Ростов-на-Дону: Феникс, 1998. – 544 с.
3. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / А.І.Кузьмінський. – К.: Знання, 2005. – 486 с.
4. Зарішняк І. Н. Влияние ИКТ и WEB-технологий на адаптацию студентов первого курса высших экономических учебных заведений [Электронный ресурс] / И. Н. Зарішняк, Н. Ю. Ищук // Technika a vzdelávanie. – Ročník 3. – No.1. – Banská Bystrica. 2014. – С. 9-13. – Режим доступа: <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/10162/1/web.pdf>, свободный, название с экрана.

УДК [316.612+159.923.33]:334.722-057

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ПОРТРЕТ УСПІШНОГО ПІДПРИЄМЦЯ ОЧИМА СТУДЕНТІВ-ЕКОНОМІСТІВ

Підгаєць Д. – ст. 2-го курсу, гр. ЕППвн-21

Науковий керівник – к.пед.н., доцент Зарішняк І.М.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки

Ринкова економіка неможлива без підприємницької діяльності і без підприємців, тобто без діяльності вільних, активних і підприємливих людей, умілих керівників. Успіх у підприємстві базується на здатності підприємця приймати правильні обгрунтовані

рішення. Важливим завданням є визначення найважливіших якостей, здібностей та поглядів успішних підприємців. Тому метою нашого дослідження є виявлення найхарактерніших рис особи підприємця, визначення особливостей готовності до професійної

діяльності у мінливому зовнішньому середовищі.

Тема підприємництва сьогодні є актуальною, оскільки охоплює сферу життя українського народу, від якої певною мірою залежить розвиток та майбутній прогрес не тільки економічного, а й соціального добробуту нації.

Дослідженням соціально-психологічних особливостей підприємців займалися зарубіжні вчені : А. Бейтон, Б. Карлоф, Д. Макклеланд, М. Пітерс, Й. Шумпетер, а також українські дослідники: З. Варналій, В. Зянько, В. Кредісов, В. Максименко, Ю. Пачковський та інші [1]. Вітчизняні науковці, звісно, досліджували особливості підприємництва в Україні, зокрема, А. В. Сірко.

Науковці розмежовують поняття «бізнесмен» і «підприємець», аналізуючи психологічні особливості останніх [2]. Підприємець – це особливий тип людей, які виконують функцію новаторів. Здійснювати новацію в економіці нелегко, оскільки їй протидіють особливості навколишнього середовища. Зарубіжним країнам більш звичне слово “бізнесмен”. В Україні воно ототожнюється з підприємцем, хоча між цим поняттями існує певна відмінність. Основними ознаками підприємництва, що відрізняють його від інших форм економічної діяльності, є: самостійність і відповідальність, динамічність і активний пошук рішень. Існує багато варіантів визначень слова “підприємець”, це свідчить про велику кількість підходів щодо його розуміння. Багатовіковий досвід показує, «що справжні, успішні підприємці мають володіти не лише фізичним здоров'ям, бути компетентними у своїй справі, а й володіти певними психологічно-вольовими рисами, зокрема сміливістю, наполегливістю, умінням спілкуватися з людьми, а також мати розвинену інтуїцію, яка допомагає швидко приймати рішення. Ось чому сучасна економічна наука вважає підприємницький хист четвертим фактором виробництва» [3].

Тому для визначення цих особливостей та аналізу їх змін було проведено дослідження, в якому взяло участь 28 респондентів – студентів ВННІЕ ТНЕУ, серед яких 14 жінок та 14 чоловіків. Головною завданням було виявлення рис, які студенти вважають важливими для підприємницької діяльності та аналіз зацікавленості

респондентів у підприємстві. Критеріями виступили запитання, в яких йшлося про притаманність підприємцю таких рис як : креативність, наполегливість, адаптивність, ризиковість та незламність. Більшість опитаних вважають, що саме такі риси мають бути притаманні успішним підприємцям. Це свідчить про відповідність теоретичних основ дослідження з практичними даними. Респонденти одноголосно погодилися з визначенням, що економічний лідер – це оперативний центр безлічі відносин і функцій, який створює нові робочі місця, приносить прибуток і сприяє розвитку сфери послуг, асоціюючи вищезазначене визначення з визначенням слова “підприємець”.

Гіпотеза, яка була визначена в ході розробки методологічної частини соціологічного дослідження про те, що підприємцем народжуються, а не стають, була підтверджена частково. Існує думка, що докладання відповідних зусиль і розвиток відповідних вмінь складають основу ймовірного успіху у різних сферах підприємництва.

Щодо фахової освіти підприємців, то, як показує практика, вона бажана, але не обов'язкова : із 265 мільярдів світу наприкінці 90-х років ХХ ст. кожен четвертий не мав вищої освіти. У розвинених країнах, як свідчать дослідження соціологів і психологів, підприємці становлять незначний прошарок – близько 5% від усього працездатного населення [3]. Цей показник кількісно відповідає відсотку людей загалом, які народжуються з підприємницьким талантом. На нашу думку, для того, щоб стати успішним підприємцем, необхідно мати хоча б необхідніші задатки психологічних особливостей підприємця [2, 4], корегуючи та вдосконалюючи набуті під час навчання вміння.

Таким чином, ми визначили, що підприємницький хист є важливим фактором становлення та розвитку успішного самодостатнього підприємця. Тому основним завданням для України сьогодні і в подальшому майбутньому є створення сприятливих умов для вдосконалення та розвитку перспективного бізнесу і підприємництва, що є однією з ключових умов розвитку ринкової економіки, і до чого так наполегливо і довго прагне і рухається наша держава.

Література

1. Рудковська В. Підприємництво як особливий тип економічного мислення [Електронний ресурс] / В. Рудковська. – Режим доступу: <http://cyberleninka.ru/article/n/entrepreneurship-as-a-special-type-of-economic-thinking>, вільний, назва з екрану.
2. Зарішняк І. М. Психологія і педагогіка: навч. посіб. для студ. екон. спец. / І. М. Зарішняк. – Вінниця: ВІЕ ТНЕУ, 2011. – 167 с.
3. Сірко А.В. Економічна теорія. Політекономія. : навч. посіб. [Електронний ресурс] / А.В. Сірко К. : “Центр учбової літератури”, 2014. 416с. Режим доступу:http://pidruchniki.com/1267100562889/politekonomiya/pidpriyemnistvo_vidi_pidriyemstv, вільний.
4. Кренденцер О. В. Аналіз психологічної готовності підприємців до професійної діяльності у сфері торгівельного бізнесу / О. В. Кренденцер. – Режим доступу: <http://www.boOk.net/index.php?p=achapter&bid=5413&chapter=1>, вільний, назва з екрану.

УДК 378.048.4

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ СТУДЕНТІВ

Ткач С. – ст. 1 курсу, гр. Фвн-21

Науковий керівник – к.пед.н., доцент Зарішняк І.М.
Вінницький навчально-науковий інститут економіки